1856 1906

VISOKOČASTITEMU IN MNOGOZASLUŽNEMU

GOSPODU

JANEZU ROZMANU,

KANONIKU, PRELATU, ŽUPNIKU ITD.

Z IZRAZOM NAJVEČJEGA SPOŠTOVANJA

V DRUŽBI HVALEŽNIH ŽUPLJANOV,

KI SE VESELI PRIPRAVLJAJO NA SLAVEN SPOMIN

PETDESETLETNICE,

ODKAR JE POSTAL GOSPODOV MAZILJENEC,

PROSEČ BOGA,

DA GA ŠE DOLGO OHRANI,

POLNI HVALEŽNOSTI

ČESTITAJO

K ZLATEMU JUBILEJU

PONIŽNO UDANI

SALEZIJANCI IN SOTRUDNIKI.

Življenje don Boska.

XVIII.

Don Bosko v prazničnem zabavišču. — Igralci na travniku. — Odhod dečkov.

Prezanimivo je don Boskovo delovanje v prazničnem zabavišču (oratoriju), da bi se zadovoljili s kratkimi besedami, katere smo doslej izrekli o tej prekoristni napravi, ki je bila zrno, iz katere se je izvila salezijanska družba.

Odkar je začel don Bosko zbirati dečke, se mu je v srcu čedalje bolj vžigala ljubezen do mladine. Vedno bolj je spoznaval nevarnost, ki je pretila neizkušeni mladini, zato jo je klical in čedalje več privabil k sebi. Tu je uvidel različnost značajev, zato je l. 1856. sestavil posebna pravila, s katerimi je ohranil edinost, toli potrebno v človeški družbi.

Temelj pravil in vzgajanja je bila prijaznost. Kazni je nadomestil z ljubeznivimi opomini. Iz zabavišča je odstranil le tiste, ki so bili v pohujšanje drugim. Odstranil je vsak zapisnik, kjer bi se zapisovali pregreški dečkov. Za prejemanje sv. zakramentov, je pustil veliko prostost. Ta prostost je pod previdnim don Boskovim vodstvom obrodila mnogo koristi.

Zgodaj v jutru je odprl cerkvena vrata. Don Bosko se je postavil pred cerkev in opazoval dečke, ki so od vseh strani hiteli k njemu. Mirno so potem stopili v cerkev ter pokleknili na prostor, določen za spoved. Don Bosko jih je še enkrat opomnil, kako naj se pripravijo, kako naj zaupajo spovedniku in kako naj odkrijejo svojo dušo, potem je sedel v spovednico in spovedoval, dokler ni spovedal zadnjega dečka. Večkrat so se pridružile odraščene osebe, ki so potem ostale pri sv. maši in skupno z dečki pristopile h Gospodovi mizi.

Po sv. daritvi je don Bosko stopil na leco. Dečki so ga z veseljem poslušali, saj je govoril tako jasno, da ga je lahko vsakdo razumel. Koncem pridige je nekatere dečke javno vprašal, kaj so slišali, in ti so natančno odgovarjali na njegova vprašanja.

Največje veselje so uživali dečki v prostih urah. Don Bosko je igral ž njimi in jih navduševal za igro. Bil je duša zabave. Povsod je bil navzoč. — Če je tu slišal prepir, tako pripoveduje gospod Castagno, se je takoj približal. „Idi k oni igri, tam manjka igralca, ta čas igram jaz na tvojem mestu“, je rekel tistemu, ki je provzročal prepir, in ne da bi ta opazil, kaj je temu vzrok, je z veseljem ubogal. Ko je drugodi slišal prepir, se je zopet takoj približal. — „Ti“, je rekel, „idi na moje mesto, jaz ostanem na tvojem“. In sta si spremenila prostor. Tako je hodil od igralcev do igralcev; vsi so si šteli v čast, da so ga imeli v svoji sredini. Včasi je povabil dečke na

letanje. Zmagovalcu je obljubil plačilo. Don Bosko je vzdignil talar do kolen: „Pazljivi“, zavpije, „ena, dve, tri!“ in cela množica dečkov se je spustila v tek, toda prvi je bil vedno don Bosko.

Včasih se je za trenutek ločil od dečkov. Šel je v sobo in si napolnil žepe s sladkorjem. Ko se je vrnil, je polne pesti sladkorja metal med dečke. Lahko si mislite, kakšno vpitje, kakšen vrišč. Vsi silijo v don Boska, vsak se trudi, da bi več dobil, vsi vpijejo: „Don Bosko meni; meni, Don Bosko!“ Toda don Bosko se spusti v tek in dečki za njim. Včasih se ustavijo in pobirajo, kar je don Bosko vrgel med nje, potem mu zopet slede, dokler si don Bosko ne izprazni žepov.

Dober vzgojitelj mora z bistrim duhom prodreti v gojenčevo srce in iz njega iztrgati seme slabih strasti ter zasaditi cvetice dišečih kreposti. Najboljši pripomoček k temu je igra. Tam sredi veselja odpre deček svoje srce, tam sredi iger je don Bosko najbolj spoznal svoje gojence. Trudil se je, da jih je storil priproste in odkritosrčne. Najbolj so ga mučila ona zaprta srca, ki so prikrivala slaba nagnenja, oni dečki, ki so stali samotni in žalostni. Skušal si je pridobiti njih zaupanje; trudil se je, da bi ga ljubili, in da bi spoznali, da jih tudi on ljubi.

Kdor je le enkrat občeval z don Boskom, ga je ganila njegova prijaznost, plemenito njegovo obnašanje, njegova uljudnost in sladke besede. Radi tega je imel toliko vpliva med svojimi dečki.

Ni pa treba misliti, da je ta velika prijaznost izhajala iz nebrižnosti. Znal se je tudi pokazati ostrega, kajti tudi jeza je orodje kreposti, toda nikdar prevelika in le tedaj, kadar jo je zahtevala božja čast. Redko je kaznoval in le tiste, ki so kleli ali izgovarjali nesramne besede. Tovariši so le s težavo opazili kazen in kadar so zapazili, so odobravali njegovo delovanje in navadno rekli: „Prav je storil“.

Ničmanj kakor jutranje, so bile utrudljive popoldanske ure. Že takoj ob eni so se zopet začeli zbirati dečki. Don Bosko jih je že pričakoval in jih ljubeznivo sprejemal. Pripravil je različne igre. Da bi ne nastali prepiri, je odločil vsakemu oddelku posebno igro.

Medtem ko je don Bosko sprejemal dečke, sta dr. Borel in dr. Carpano hodila po bližnji okolici in iskala tiste dečke, ki niso marali slišati o zabavišču. Na lep način sta jih privabila seboj.

Ob treh se je začelo cerkveno opravilo. Čudovit red je kraljeval med množico. Zadostovalo je, da se je oglasil zvonček, in že so umolknili in se molče postavili v vrsto ter šli veseli v cerkev.

Ko so izmolili rožni venec, se je začel pouk katekizma. Dečki so bili po starosti in zmožnosti razdeljeni na več oddelkov. Vsak oddelek je imel posebnega učitelja. Med učitelji je bilo več učenih duhovnikov in pobožnih turinskih patricijev, med katerimi sta mu bila v največjo podporo grof Karl Cays in markiz Dominik Fassati.

Pet minut pred koncem katekizma je pozvonil zvonček, katerega so dečki željno pozdravili: približal se je namreč trenutek, da jim katehet pove zanimiv zgled iz življenja svetnikov ali iz cerkvene zgodovine.

Po katekizmu, če ni bilo drugih duhovnikov, je don Bosko zopet stopil na leco. Predno je skončal govor, je zapustil dečkom posebno vprašanje, katero naj bi med tednom rešili. Taka vprašanja so bila: kaj vse pomeni beseda *raj*, kaj pomeni beseda *peklo* in tem podobna. Tistemu, ki bo najbolje odgovoril, je obljubil posebno plačilo.

Vsakdo se je trudil, da bi dobro rešil vprašanje. Ker so bila vprašanja pretežka, da bi jih dečki sami rešili, so med tednom obiskali turinske duhovnike ter jih prosili, naj jim razlože vprašanje.

Profesor dr. Ghiringhello je nekoč obiskal don Boska in mu, smeje se, rekel, naj pusti v miru turinsko duhoščino, češ, da ne more več shajati z vednimi obiski njegovih dečkov. Don Boska je to veselilo, ker je vedel, da bo na ta način povečal v dečkih zaupanje in ljubezen do duhovnikov.

Včasih je don Bosko, medtem ko so drugi poučevali katekizem, šel na bližnji travnik, kjer so se navadno zbirali zapuščeni mladeniči in ondi igrali. Don Bosko se jim je približal in jih opazoval; večkrat se jim tudi pridružil in ž njimi igral. Na robcu sredi igralcev je ležal denar. Ko je don Bosko videl lepo svoto denarja, je prijel robec, zavil denar in hitro zbežal.

Mladeniči to videč, so skočili pokoncu in tekli za njim. „Vrnite denar!“ so vpili razburjeni, toda dohiteti ga niso mogli. Zdaj in zdaj se je don Bosko obrnil in rekel: „Bodite gotovi, ne maram krasti, pridite za menoj, tecite, vjemite me! Denar vam vrnem in bom dal še druge darove, katerih boste veseli. Tecite!“

In so tekli za njim, dokler niso prišli do cerkvenih vrat. Cerkev je bila polna dečkov. Ko so dečki slišali vrišč, so se radovedno ozrli in veseli prizora, so stopili na noge, da bi videli, kaj se godi.

„Stopimo v cerkev, ko mine pobožnost, vam vrnem denar“, tako je ponavljal don Bosko in tekel v cerkev. Mladeniči so prihiteli za njim, stopili tik njega in težko pričakovali, kdaj bo minula božja služba.

„Kdaj vrnete?“ je zdajinzdaj kdo izmed njih nejevoljen vprašal.

„Še en trenutek; potrpi, da dobimo blagoslov.“

Po blagoslovu jih je peljal na dvorišče in jim ondi vrnil denar. Pridružil je lep dar, katerega je obljubil med potjo, pokazal jim je igre in se potem poslovil tako, da mladeniči niso več pozabili njegove prijaznosti. Začeli sozahajati v njegov oratorij.

Nad vse zanimiv prizor je nudil večer, ko so se poslavljali dečki od don Boska. Vsi so silili vanj in vpili: „Spremite nas venkaj!“

— „Ne morem“, je odgovarjal don Bosko, želeč si počitka.

— „Samo do vrat“, so nadaljevali dečki in ga vlekli seboj. Ko je prišel do vrat in se je hotel vrniti, se niso znali nikakor ločiti. „Še malo, don Bosko, do tistih dreves!“ In don Bosko potrpežljiv, jim je ustregel. Tu se je ustavil, in tristo in več dečkov, velikih in majhnih, ga je obkolilo ter ga prosilo, naj jim pove kratko povest.

— „Za danes zadostuje“, je odgovarjal don Bosko, „pustite me domov, sem truden“.

— „Ne, don Bosko. Mi bomo zapeli Marijino pesem, medtem boste pa vi počili.“

— „Ne morem“.

— „Samo eno“.

— „Ali ne slišite, da težko govorim“.

— „Samo eno kratko“.

Medtem se je pa zbiralo čedalje več dečkov. Tudi drugi ljudje so pristopili, da bi videli, kaj to pomeni. Vsi so čakali, da bi slišali, kaj bo povedal dobri duhovnik. Dečki so zapeli in njih petje se je razlegalo daleč po ulici in obilo ljudi privabilo k don Bosku. Nato je don Bosko povedal povest in jo skončal: „Tako zadostuje, lahko noč!“

Vsi so odgovorili: „Lahko noč“ in potem enoglasno zaklicali: „Živi naj don Bosko!“ Mlajši so se ločili, bolj odraščeni so ga pa spremili domov in ga podpirali, da ni obnemogel med potjo.

Utrujen je sedel k mizi, da se pokrepča z borno večerno. Večkrat je zaspal med večerjo, večkrat celo pustil večerjo in se zmučen vrgel na klop in ondi zaspal ter mirno spal, dokler ni zažarila jutranja zarja. (Dalje.)

Nekaj črtic o salezijanskih misijonih.

Salezijanski misijonarji v Quitu.

XVI.

Sovraštvo do duhovnikov, katero je pokazalo ljudstvo o prihodu misijonarjev, se je spremenilo v toliko ljubezen in spoštovanje, da si je vsakdo štel v čast, če je smel z misijonarji govoriti. Mnogi so prosili, da bi jih smeli obiskati. Med drugimi jih je obiskal plemenit gospod, ki je opisoval žalostno stanje onih okrajev. „Pomislite“, je rekel, „iz teh dveh pokrajin, iz Esmeralda in Manabi so morali bežati vsi duhovniki. Le dva sta ostala in gorje jima, če bi se odkrila. To so najbolj zaslepljeni kraji v vsem Ekvadoru. Potrebno bi bilo, da bi ostali vi tukaj.

Pazljivo so poslušali misijonarji in vsakdo je priznal, kako koristen bi bil v teh krajih misijon. Cel dan 11. septembra so preživeli v ječi. Proti večeru stopi v ječo načelnik Cuesta in naznani predstojniku, da poslanec iz Kolumbije želi govoriti.

— Naj vstopi, odgovori predstojnik, — prav rad ga bom videl.

— Sme priti?

— Zakaj ne?

— Ker ne smete govoriti s ptujimi osebami. Ima gotovo važne zadeve, toda jaz se ne čutim, da bi ga semkaj pripeljal.

— In vi se bojite takih malenkosti?

— Nikar ne recite malenkosti! Je čas vojske; zadostuje mala nepreviđnost in zgubljen sem jaz, zgubljeni tudi vi.

— Mi smo podložni vašim ukazom.

Ko je načelnik odhajal, je napolglasno mrmral: „Vedno prijazni, vedno dobri z menoj."

Mesto poslanca je vstopila mlada zamorka. Na prošnjo dobrotljive gospe je šla v Limones in ondi nakupila potrebnega živeža za lačne jetnike.

— Kaj ste prinesli, dobra žena?

— Poglejte! In položila je sredi sobe veliko vrečo, napol polno, katero je prinesla na glavi.

— To daruje dobra gospa, in vesela sem, da vam smem govoriti. O, koliko lepega sem slišala od vas. Tu v vasi in tam v Limones ne govoré drugega, kakor od vas.

Medtem je odprla vrečo in veselo vzkliknila: „Poglejte, vzemite! Šest škatljic rib, kos sira, kruh, sadje, turinski vermut... Da, da, vi ste iz Turina?

— Ne vsi, toda v Turinu je živel don Bosko, naš učitelj in velik dobrotnik.

— Don Bosko. Da, slišala sem o njem. Naj moli za nas v nebesih.

Začudeno so gledali misijonarji bogati dar. Hvaležni so vzdignili oči in ginjeni so vzdihnili: „O don Bosko, kako skrbno varuješ svoje sinove. Hvala Ti!"

Kmalu se je približal večer, trenutek odhoda. Dež je lil, ko so se ločili od pristanišča. Vse je kazalo, da se zbira huda nevihta. Po reki je mirno plavala ladja. Srečno je dospela do brezmejnega morja in zarezala vodo v odprto površje. Nakrat se pa vzdigne grozno bučanje: bližala se je pričakovana nevihta. „Don Bosko, pomagaj; Marija, pomoč kristjanov, prosi za nas!" so klicali popotniki, medtem ko je močen veter premetaval ladijo kakor lahko lupino. Vsi so se tresli strahu. „Bratje", zakliče predstojnik, „morda se je približala zadnja ura, pokleknite!" In pokleknili so vsi, tudi vojaki, ter prejeli blagoslov Marije Pomočnice. Bilo je prvič, da so pokazali vojaki znamenje vere. Valovi bičajo ladijo; zdaj jo vzdignejo, zdaj zopet vržejo na prožno površje, kakor na trda tla peščene obale.

Strah in morska bolezen muči popotnike. Voda prodira v ladijo. Popotniki jo zajemajo s slamniki in mečejo iz nje, toda zaman, voda se nabira in brez upanja rešenja ubogi popotniki pričakujejo smrt. Jokaje prosijo načelnika, naj ukaže obrniti ladijo in se vrniti nazaj v pristanišče. In tedaj se čul glas: „Očetje, molite, mi smo izgubljeni."

V tem trenutku se je spomnil predstojnik, da ima pri sebi svetinjo, blagoslovljeno od don Boska. „Molimo, samo Marija nas more rešiti", reče, moli in potem vrže svetinjo v vodo.

Zdelo se je, da se je ladija ustavila. Prižgejo žveplenko in pogledajo na uro. Bilo je polnoč. Morje se je umirilo toliko, da so se mogli proti jutru vrniti v luko.

Ko je ljudstvo zvedelo, da so se očetje vrnili, se je v obilnem številu zbralo ob morju in jih veselo pozdravljalo. Načelnik sam je moral reči: „Rešeni smo po priprošnji očetov".

Načelnik, hvaležen dobrim jetnikom, je dovolil ljudstvu, da jih je smelo obiskati. Od jutra do večera so imeli obiske.

Proti večeru je prišlo povelje, naj se vnovič podajo na pot.

— Iti na morje, po noči, v nevarne kraje, ne, mi ne gremo", so se med seboj menili vojaki. Istih misli so bili jetniki. Prosili so načelnika, naj jim pusti popotovati po suhem.

— Toda daljava je velika. Potovati brez konj ni nikakor mogoče. In kje je denar, da plačamo konje? Ne, ni mogoče.

— Če smo že toliko prehodili peš, se nam tudi ta pot ne bo zdela predolga.

Vseeno so poiskali konje. Našli so jih, toda kdo jih bo plačal?

Previdnost božja je prihitela pomagat. Medtem, ko so premišljevali, kaj bi storili, se prikaže Julij Garcia. Ta je opazil zmešnjavo popotnikov, poizvedel je vzrok ter obljubil da bo on plačal konje.

Pozno v noč, ko so mislili, da ljudstvo počiva, so zasedli konje ter začeli odhajati. Toda ljudstvo ni spalo. Komaj je začulo kopitanje konj, je radovedno prihitelo iz hiš ter žalostno pozdravljalo odhajajoče očete, spremljajoč jih z očmi, dokler se niso skrili v noč.

Prijetna pot jih je vodila ob morski obali. Medtem, ko so misijonarji občudovali nebo, posejano s svetlimi zvezdami in zlato luno, ki se je počasi, kakor nočni plamen vzdigovala iz morja ter obsvitala male valovčke in jih spreminjala v toliko in toliko bliščečih biserov, opazijo ne daleč na morju veliko ladijo, ki je hitro rezala vodo . . .

— Kdo neki je ondi? vpraša predstojnik.

— Kdo? Julij Garcia, ki gre v Esmeraldo. Ž njim sta dva naših vojakov, ki nista mogla iti po suhem. Poglejte, poglejte, kako nas pozdravljajo.

Vojaka sta vihrala z robci. Tudi Julij in njegova soproga sta mahala z rokami in jih pozdravljala. Popotniki so jim odzdravljali z veselimi klici, ki so se širili daleč po morju in se zgubljali v morski tišini.

(Dalje.)

Praznik Marije, pomočnice kristjanov, na Rakovniku.

Bilo je l. 1868. Don Bosko je ginjen občudoval veliko ljubezen, katero je verno ljudstvo izkazovalo Pomočnici kristjanov, ko je prvič poklekovalo pred Njenim oltarjem v novem krasnem svetišču v Turinu. Od tega dne se je prizor ponavljal in se vsako leto povzdignil.

Iz Turina se je češčenje Pomočnice kristjanov razširilo povsod, kjer so sinovi don Boska, salezijanski sotrudniki in sestre Marije Pomočnice.

Kdor je letošnje leto opazoval praznik Marije Pomočnice na Rakovniku, ta se je spomnil ponižnega, a istočasno slovesnega začetka nekdanjih slavnosti Marije Pomočnice v Turinu. Od vseh strani, blizu in daleč, so prihiteli vrli sotrudniki in goreče sotrudnice, da počastijo mogočno Kraljico. Celo iz Kranja, Kamnika, Jesenic, Vrhnike, Litije, Borovnice, Višnje gore in drugih oddaljenih krajev smo opazili lepo število vnetih častivcev in častivk, pridnih salezijanskih sotruduikov in sotrudnic. Pokazali so otroško zaupanje do Marije Device in s svojo prisotnostjo povzdignili slavnost.

Že na predvečer Marijinega praznika so cele vrste ptujih romarjev obiskovale malo kapelico. Čimbolj se je bližal večer, tembolj se je množilo število gorečega ljudstva, ki ni le napolnilo malo kapelico, marveč tudi obširen prostor pred lurško votlino, kjer se je vršila slavnostna akademija na čast Pomočnici kristjanov.

Akademije so se med drugim udeležili mnogozaslužni predsednik salezijanskih sotrudnikov č. g. dr. Janežič, čč. gg. kanonika dr. Čekal in Fettich-

Frankheim, č. g. katehet Janez Smrekar, več gospodov in gospej iz mesta in lepo število gorečih sotrudnikov in sotrudnic od blizu in daleč, ki so z zanimanjem poslušali male govornike, vrle pevce in mlade godce, ki so vse prav dobro izvajali.

Prijazna dolina pred lurško votlino, katero so obsvitale vsebarvne luči, viseče med gostimi vejami visokih dreves, ki so lik zeleni strehi razgrinjala zelene veje nad glavami navzočih, je bil prostor, kjer smo v svetem veselju prebili večer.

Drugi dan so že zjutraj ob štirih pobožni romarji polnili kapelo. O pol petih pri sv. daritvi je bila kapela do zadnjega polna. Maševal je čast. g. Janez Smrekar, ki je pred sv. obhajilom nagovoril vernike in jih pripravil na sv. obhajilo, ki, smemo reči, je bilo splošno. Od tega časa je ljudstvo vedno prihajalo in zopet odhajalo.

Ob desetih je bila slovesna daritev. Kako čudovita so božja pota. Kdo bi bil mislil, da se bo prostor, katerega je pred nekaj leti zalival ob-

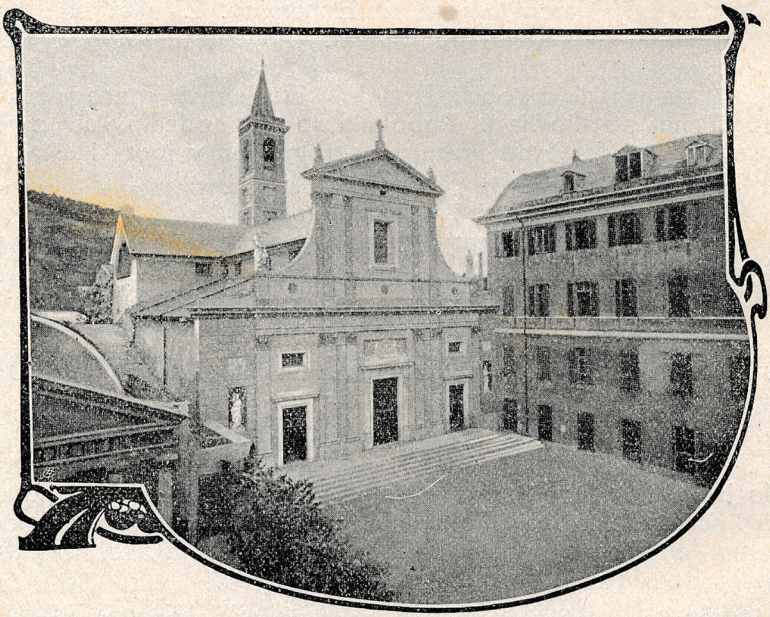

Salezijanska cerkev v Sampierdereni.

širen potok, spremenil v toli prijazen kraj, v kraj molitve. Pred lurško votlino, kjer je visoko drevje in gosto vejevje varovalo vernike pred vročimi žarki, tam v prijazni senčni dolini, je bila slovesna daritev. Lepo je bilo petje, spremljano z godbo, med katero se je vmešavalo žgolenje nežnih ptičic; velika pa je bila tudi zbranost vernega ljudstva, ki je ondi na zemlji klečalo in pobožno molilo.

Največ ljudstva se je pa zbralo popoldne k procesiji. Od pol treh naprej so prihajale nepretrgane vrste ljudstva in zopet odhajale. Obširen prostor pred lurško votlino je bil docela natlačen, ko je č. gospod jezuit pater Žužek stopil na oder in s svojo vabljivo besedo privabil pozornost ljudstva, ki ga je pazljivo spremljalo v njegovih besedah. Po pridigi se je začela pomikati veličastna procesija s kipom Marije, pomočnice kristjanov. Vodil jo je veleč. g. kanonik Tomaž Kajdiž, ki je pred štirimi leti blagoslovil isti kip, pred katerega zdaj pokleka toliko pobožnih častivcev ter se z za-

upanjem obrača k nebeški Kraljici. Šolarčki iz Šmarija z lepo šolsko zastavo, pod vodstvom cenjene učiteljice Terezije Skul, kateri izrekamo največjo zahvalo, so odprli procesijo. Za njimi so stopale male beloobločene deklice pod vodstvom cenjene učiteljice, gospice Ahčinove. Tudi njej najtoplejša zahvala. Sledile so Marijine družbe iz različnih bližnjih in daljnih krajev. Za njimi so se pomikali duhovniki; med beloobločenimi častivkami se je pa počasi in slovesno pomikal kip Pomočnice kristjanov. Krasilo ga je polno zlatih in srebrnih darov, katere so Njeni častivci prinesli v dar Mariji Devici. Za kipom je stopala povsod hvaljena in občudovana narodna noša, ki s svojo krasno opravo zna tako visoko povišati slavnost. Čast ji in hvala. Za njo se je vila dolga vrsta pobožnih vernih, ki so s svečami v roki, pevajoč lavretanske litanije, spremljali kip Marije Device. Iz zavoda, iz katerega je vihralo polno zastav, so doneli glasovi salezijanske godbe ter spremljali petje in molitev gorečih častivcev in pobožnih častivk nebeške Kraljice.

Ko se je procesija vrnila pred lurško votlino ter prejela blagoslov z Najsvetejšim, je ljudstvo še dolgo v večer ostalo pred kipom Marije Device ter ondi molilo in pobožno prepevalo. Šele v večernem mraku se je poslovilo, s težkim srcem, toda polnim sladkih čutil nežne ljubezni.

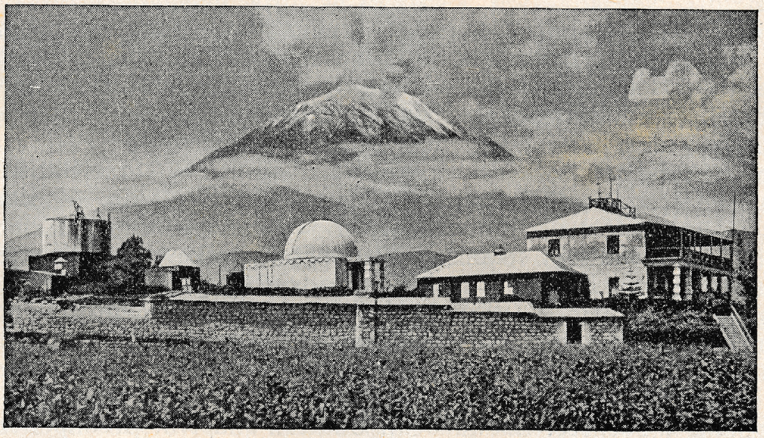

Gora Mizti.

Kronanje čudodelne podobe Marije,

pomočnice kristjanov, v Turinu.

(17. maja 1903.)

(Govor č. g. Al. Val. Kovačiča pri slavnostni akademiji Marije Pomočnice 24. maja 1906.)

Kdo izmed naših sotrudnikov še ni slišal govoriti o krasnem svetišču Marije, pomočnice kristjanov, katero je neumrljivi don Bosko sredi največjih nasprotovanj sezidal v Turinu? Kdo v njegovem začetku ne občuduje srčnosti don Boska, ki z dvajsetimi vinarji v žepu pokliče zidarje za veličastno svetišče? In v istem času, kdo ne občuduje njegovega zaupanja v pomoč Marije Device? Res čudovita srčnost, posnemanja vredno zaupanje.

Kdor pa sledi zgodovini svetišča in premnogim čudežem, ki so se vsak čas godili v podnožju Marijinega oltarja, temu se polni srce s

sladkim zaupanjem. Vsak kamen tega svetišča govori o posebnem čudežu, vsaka podoba o posebni milosti mogočne Kraljice. Koliko hvaležnih vzdihov so že sprejele veličastne stene tega svetišča, koliko spokornih solza je ondi osušila Pomočnica kristjanov, koliko žalostnih src je potolažil pogled na čudodelno podobo, ki je zaslužila veličastno krono od namestnika božjega, velikega papeža Leona XIII.

O sladki spomini na tisti dan, ko se je prvič zasvetila na Njenem čelu bogata krona, polna najdražjih biserov in bliščečih se diamantov. Blaženi dan, ki je toli povzdignil Pomočnico kristjanov in navdušil toliko src k nežni ljubezni do mogočne Kraljice. Neizbrisljiv naj ostane v našem spominu!

Še se spominjam krasne jutranje zarje, ki je v jutru 17. maja 1903. zlatila nebo in naznanjala dan, jasen in lep, vreden cvetoče pomladi. Jutranji žarki so pozdravljali velike množice vernega ljudstva, ki so zgodaj v jutru hitele v svetišče, da počastijo mogočno Kraljico, ki pričakuje trenutka, da ji poslanec sv. Očeta položi na glavo dragoceno krono in jo vnovič proglasi Pomočnico kristjanov.

Bil je dogodek, ki je oživel Turin in lahko rečem: celo kraljestvo. Ogromne množice ptujcev so hitele v mesto, da se udeležijo velike slavnosti.

Zgodaj v jutru odprejo vrata. Trumoma se pomikajo verni proti svetišču. V podnožju čudodelne podobe med sv. mašami, ki se vrste pri vseh altarjih, odpirajo srca in zdihujejo v čisti ljubezni k Mariji Devici. Kdo more prešteti sv. obhajila, ki so jih ta dan razdelili v tem krasnem svetišču?

Močen odsev velikih svetilk obseva Marijo. Več sto električnih lučic razsvitlja svetišče, oblečeno v svilo in okusno okrašeno. Veličastvo in skrivnostna pobožnost vlada v svetišču.

Čedalje več ljudstva se bliža trgu. Silijo v cerkev, a cerkev je polna. Na desni strani velikih vrat, na visokem odru, sredi zlatih angelov, v vrtu cvetic, stoji veličastven kip Pomočnice kristjanov. V njegovem podnožju stoji altar. Mašnik se vrsti za mašnikom. Kakor v svetišču, tako tudi zunaj na trgu ljudstvo moli in zdihuje k Mariji. Kadar mašnik povzdigne hostijo, se tisoč in tisoč vernih skloni na zemljo. Res veličasten prizor!

Stopimo v svetišče. Zadnji del je odločen ljudstvu, prednji del duhovnikom in zastopnikom višjih oblasti. V zadnji kapelici sedijo uredniki raznih časopisov; v kapelici sv. Petra na vzvišenem prostoru kleči Nj. c. kr. Vis. kneginja Leticija Savoiska s častnim spremstvom, nadvojvodinja iz Aoste in mnogo drugih plemenitih dam. Kapelica sv. Jožefa je prostor salezijanskih gojencev iz različnih zavodov. Pod veličastno kupolo stojijo sedeži cerkvenih dostojanstev, nadškofov in škofov. Za njimi je prostor salezijanskih ravnateljev iz vseh delov sveta; na levi strani za plemenite sotrudnike, ki so se posebno trudili za povišanje praznika. Za njimi stojijo predstojnice salezijanskih sester in lepo število imenitnih dam, gorečih sotrudnic.

Na stopnjicah, ki so vodile k čudodelni podobi Marije Pomočnice, so klečali salezijanski duhovniki in glasno molili. O pol desetih se oglasijo zvonovi. Molitev preneha in po svetišču nastane tajnostna tihota. Salezijanski duhovniki se eden za drugim približajo lepi podobi ter z veliko častjo poljubijo brezmadežno čelo nebeške Kraljice. Ta prizor je vzbudil sladek vtis, kakor tudi več drugih, ki so temu sledili.

Zvonovi so praznično zvonili in naznanjali ljudstvu, da se je približal slovesen trenutek. Pred svetiščem zasvira godba in pozdravlja veseli začetek. Pod vodstvom častitih ceremonjerov, sredi dolge vrste oseminšest-

— „Če samo to, bodite gotovi, da ne bom več zaklel.“

— „In jaz vam bom dal plačilo. Povejte, kaj zahtevate?“

— „Nič, nič“, odgovori voznik, „to je moja dolžnost in jaz ostanem mož — beseda.“

Don Bosko ga je silil, naj zahteva plačilo. Slednjič je zahteval štiri solde. Don Bosko mu jih je obljubil dvajset.

Voznik zadovoljen je udaril konja, a zraven zaklel. Don Bosko ga je takoj opomnil, on se je pa opravičeval, da je pozabil.

— „Za zdaj odpustim, toda odslej vam bom vselej, kadar zakolnete, nekaj odtegnil.“

— „Koliko?“

— „Po štiri solde.“

— „Vam ne bo treba. Bodite gotovi, da bom vse dobil.“

Kmalu nato se konji ustavijo. Voznik nezadovoljen, udari in vnovič zakolne.

„Šestnajst soldov, prijatelj“, reče don Bosko.

Ubogi voznik se sramuje. „Res je, da se slabih navad ni mogoče oprostiti“, mrmra sam pri sebi in se kesa.

Preteklo je komaj nekaj minut. Voznik vnovič udari konja, pri tem pa zopet dvakrat zakolne.

„Prijatelj osem, osem soldov“, zakliče don Bosko.

Sam nase se je jezil voznik, in čedalje bolj je spoznaval, da je stara navada železna srajca.

„Nikar ne žalujte vsled zgube denarja“, mu reče don Bosko, „pač pa žalujte vsled škode na duši!“

— „Res je; veliko slabega naredim, toda v soboto se hočem spovedati. Ali ste vi tukaj v Turinu?“

— „Da, v oratoriju sv. Frančiška saleškega.“

— „Dobro, prav k vam hočem priti. Kako se pa pišete?“

— „Don Bosko.“

— „Dobro; se bomo torej še videli.“ V bližini Turina je še enkrat zaklel, zato je imel dobiti le štiri solde. Don Bosko mu ni ničesar odtegnil: dal mu je vseh dvajset soldov.

Tri sobote so že minule. Šele četrto se je prikazal voznik. Don Bosko ga ni mogel takoj spoznati, zato ga je voznik začudeno vprašal: „Ali me ne poznate? . . . Jaz sem tisti voznik . . ., in veste, da sem od onega časa zaklel le enkrat in potem nič več. Sklenil sem, da se bom postil o kruhu in vodi vselej, ko bom zaklel. Enkrat sem se že in se nič več ne maram.“

Vzor vzgojiteljev.

Sv. Modest in sv. Krescencija mučenika.

(Praznik 15. junija).

Malo vemo o Modestu in Krescenciji. Kar pa molči zgodovina, to nam pove razum o modrem vzgajanju dveh mučenikov.

Plemeniti pagan Hila je izročil edinega sina Modestu in Krescenciji, da bi ga po navadi plemenitih paganskih družin vzgojila. Krescencija, pobožna in sveta žena, se je trudila, da bi v deviško srce nedolžnega Vida vsadila verska načela. Ko je deček odrastel, preskrbel mu je oče modrega očitelja sv. Modesta, da bi ga povzdignil v vedi in ga naučil živeti po plemenitem stanu njegovih roditeljev. Modest, prikrit, toda goreč kristjan, se ni zadovoljil s samo vedo; trudil se je, da bi storil iz bistrega dečka gorečega kristjana. Skrbno je gojil seme vere in nežne ljubezni, katero mu je zasadila v deviško srce pobožna Krescencija. Vsak dan mu je govoril o sv. veri, o Jezusu Kristusu, o božji ljubezni, o lepoti in popolnosti božjega nauka in ga vedno bolj navduševal v ljubezni do resnice. Trud modrih vzgojiteljev ni ostal brez sadu: mladenič je rastel v kreposti in se po sv. krstu z zmagonosno palmo preselil v nebesa, hraber mučenik, v družbi modrih vzgojiteljev Modesta in Krescencije.[1])

* * *

Iz hrabre smrti sv. Vida lahko sklepamo, kako vestno sta Modest in Krescencija opravljala svojo službo.

Nekateri mislijo, da beseda *vzgojitelj* zaznamuje učitelja, in ne razlošujejo pouka od vzgoje. Drugi poučujejo, kakor bi bila vzgoja in pouk popolnoma ločena. Prvi ne spoznajo, da je pouk *sredstvo,* vzgoja *smoter*, drugi pokažejo, da ne poznajo svoje dolžnosti.

„Koliko je učiteljev", piše monsingn. Dupanloup, „ki smatrajo važna gotova sredstva, ki niso važna, ali zrejo kot *cilj*, kar je le sredstvo, največkrat niti najbolj tehtovito. To opazimo češče, zlasti pri pouku, v katerega *stavijo celo vzgojo.*[2]) In kmalu potem nadaljuje: „Čudno res, da je med velikim narodom skozi pol stoletja pouk obveljal kot prava vzgoja. Vzgoja se ozira na vsega človeka, drugači pouk. In vendar je kljub temu skozi 50 let pouk vse, vzgoja nič."

Še dandanes se večina modrih pedagogov vsled toga pritožuje. V to zmoto pa nista padla naša mučenika: razumela sta, da je pouk koristen, a vzgoja potrebna, kajti če pouk stori učenjake, vzgoja rodi poštenjake. Zato sta skupno s telesnim in duševnim živežem dajala živež srcu in sta pravočasno vcepila lepe navade, ukrepila voljo in ga navadila dobro obračati svoje zmožnosti, zatajevati strasti, postati pošten državljan, uravnati in utrditi značaj — *postati človek.*

Kar sta želela, sta tudi dosegla: deček je rajši dal življenje, kakor da bi zamoril pošteni značaj in zatajil sv. vero. Vzgojitelj naj pomni, da ne zadostuje podeliti le znanost, on je dolžan posluževati se znanosti in s tem pripomočkom ukrepiti značaj, uravnati srce in njegova čustva.

* * *

[1]) V dejanjih mučenikov beremo, da sta bila Modest in Krescencija mučena skupno s svojim učeneem Vidom pri reki Silari v Lukaniji, kamor sta bežala iz Sicilije pred Vidovim očetom in prefektom Valerijanom. Nekateri kritiki so tega mnenja, drugi nič manj slavni pa trdijo, da sta bila mučena v Siciliji, češ da dejanja mučenikov niso verodostojna, da so bila večkrat spremenjena in zlasti tam, kjer govorijo o begu treh mučenikov. Verodostojno pa je, da sta bila mučena l. 303.

[2]) De l' éducation 1. III. c. 4.

Zgodovina ne govori o načinu, kako sta vzgajala Modest in Krescencija, toda lahko izvajamo. Velika, čista in prava krščanska ljubezen je navdihovala njiju vzgajanje. Le krščanstvo, ki je nad vse vzgojevalno, more podeliti pravo vzgojo, storiti poštene krepostne ljudi, uravnati značaj, ker le v krščanstvu najdemo prava načela, načela brez zmot.

Modest in Krescencija sta se trudila, da sta po teh načelih vzgajala svojega učenca, in v tem sta se morala posluževati nele *ljubezni* in velike *gorečnosti,* marveč tudi *previdnosti* in velike *srčnosti.*

Ljubezen in gorečnost sta ju navduševala, previdnost pa je vodila in ravnala način njiju vzgajanja. Hila, dečkov oče, je bil pagan, eden prvih meščanov, in je zahteval, naj mu po načelih paganstva vzgojita sina. Kako previdno sta morala tedaj ravnati sveta vzgojitelja, da sta počasi zasadila Vidu v srce krščanske resnice in okrepila njegov duh tako, da je te resnice ohranil in bil pripravljen rajši umreti, kakor dovoliti, da bi mu jih sovražna roka iztrgala iz srca. Ta previdnost je morala biti še veliko večja radi mnogoštevilnih služabnikov, ki so bili pripravljeni vse naznaniti plemenitemu Hili, želeč si pridobiti njegovo ljubezen in se oprostiti krepostnih vzgojiteljev, ki sta s svojim poštenjem nasprotovala nespodobnim željam paganskih služabnikov.

V naših omikanih pokrajinah je nehalo krvavo preganjanje zoper sv. vero, toda odprla se je druga nič manj nevarna rana, rana *indiferentizma.* Koliko ljubezni je treba, da vzgojitelj obvaruje dečka pogubnega brezna; koliko gorečnosti, da mu okrepi slaboten, nestanoviten duh; koliko previdnosti, da ga oboroži zoper napade hudobnega, izdajskega sveta.

* * *

Da sta Modest in Krescencija vzgojevala še druge dečke, ni znano, vsaj zgodovina nam nič ne omeni. Česar pa ne pove zgodovina, to nam pove dober razum. Če bi ne bila že znana kot dobra vzgojitelja, gotovo bi ju Hila, plemeniti meščan, ne bil izbral za vzgojitelja jedinemu sinu. Ne poznamo drugih gojencev, vendar kolika čast v mladem gojencu — *v mučeniku.*

Učitelj v šoli ima mnogo gojencev. Vsi ne bodo ustregli njegovim skrbem, toda, če ustreže le eden in ostane pošten, kolika čast za skrbnega učitelja, kolik zaslužek pred Bogom in ljudmi. Naj se tedaj ne utrudi učitelj, *človek* se stvari na šolskih klopeh.

* * *

Pri vzgajanju je treba tudi *srčnosti,* da se zoperstavlja težavam, ki se iz vseh strani zoperstavljajo vzgojitelju.

Kaka srčnost pri naših svetnikih. Imela sta sina mogočnega pagana. Poučiti ga v krščanskih resnicah, vzgojiti po sv. katoliški veri je bilo isto, kot iskati smrt, biti mučen in usmrčen. Vedela sta, da bosta umrla, toda poznala sta dolžnost in nista se ustrašila: gorečnost ju je silila; previdnost jima je kazala način, da delovanje ni bilo brezuspešno, toda krščanska srčnost ju je podpirala.

Naj ta plemenita krščanska dolžnost venča vsakega vzgojitelja. Večkrat se bo moral boriti zoper nagnenja svojih učencev, večkrat s stariši, včasih s tovariši, tuintam celo z oblastjo: naj ima srčnost, naj se ne ustraši!

Gotovo mora rabiti previdnost, toda gorje tistemu, ki s strahom pred svetom zanemarja dolžnost in vara srca, katera mu je izročil Bog, da jim preliva z blažilno vodo nežnih kreposti. Morda bo moral trpeti mučeništvo, ne krvavo, kakor Modest in Krescencija, pač pa notranje, katerega svet ne pozna, ki pa prad Bogom ni nič manj zaslužno, kot mučeništvo krvi.

Nekrologija.

Dne 18. maja je zaspal v Gospodu milostljivi gospod

dr. Janez N. Kulavic

velezaslužni prošt itd. itd. Ko so salezijanci prišli v Ljubljano, je takoj pokazal svojo naklonjenost in jih gmotno podpiral v začetnih potrebah. Pozneje se je vsakčas kazal vnetega sotrudnika in občudovavca don Boskovih naprav. Še tisti večer pred svojo smrtjo je izrekel željo, da bi salezijanci prišli bližje v mesto. Naj goreči sotrudniki in sotrudnice molijo za blago dušo pokojnega sotrudnika in naj posnemajo njegovo gorečnost.

N. v m. p.

Dne 25. maja nas je po mučni bolezni zapustil zvesti sotrudnik, gospod

Jakob Pavlin.

Ves čas, odkar so saleziianci prišli v Ljubljano, je živel ž njimi in se trudil za zavod. V svojem življenju je pustil najlepši zgled delavnosti, v svojem delovanju najlepši zgled zvestobe, v svoji dolgi bolezni najlepši zgled potrpežljivosti. Kljub veliki slabosti si ni hotel privoščiti počitka. Šele tedaj, ko so mu docela odrekle moči, se je nekaj dni pred smrtjo vlegel v postelj, kjer je željno pričakoval smrti. Veselil se je, da bo praznik Marije Pomočnice obhajal v nebesih. Začel je umirati na praznik, medtem ko so v slovesni procesiji nosili Marijo, in tako se je, če ne ravno na praznik, le nekaj ur po prazniku podal k Mariji, da prejme plačilo, katero je zaslužil s svojo zvestobo.

Naj mu sveti večna luč!